

དངོས་པོ་མཐའ་དག་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་ས་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ཐོབ་བོ། །

ברגע שנסלק את כל המכשולים, נשיג כוח מיסטי שהוא מעבר לכל מה שנוכל לדמיין – ואז אין שום מניעה שנוכל לקלוט בבהירות את אופן קיומם של כל אינספור הדברים. וכאשר אנו מבינים את אופן קיומם של כל אינספור הדברים, הן באופן כוזב והן באופן אולטימטיבי, אנו משיגים ידע-כול.

དེའི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་སྒྲིབ་པ་སྒྲོང་བ་དང་། ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་གྱི་
མཚན་ཡིན་ནོ། །ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཐམས་ཅད་སྒྲོང་བར་
མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ལེགས་པར་མ་སྒྲོང་ས་སོ། །

ולכן תרגול זה שמסלק את המכשולים ומאפשר לנו להשיג ידע-כול מהווה את הנשגבה בדרכים. דרכם של המאזינים וכולי אינה מסלקת את כל סוגי השגיאה, ולכן אינה מסלקת לחלוטין את שני סוגי המכשולים.

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྒྲུལ་ཏེ།

כפי שנאמר בסוטרה הנשגבה המסע ללנקה:

གཞན་དག་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུན་ལ་རག་ལས་པར་མཐོང་ནས་ལྷ་ངན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོར་འགྱུར་
ཏེ། ཚོས་ལ་བདག་མིད་པར་མཐོང་བ་མིད་པའི་ཕྱིར་སྒྲོ་གྲོས་ཆེན་པོ་དེ་དག་ལ་ཐར་པ་མིད་དོ། །

אחרים סבורים שהראייה שכל הדברים הקיימים תלויים בתנאים שלהם היא זו שמביאה לנירוונה. אך מכיוון שאינם רואים את העדר הטבע העצמי של דברים, מהמטי¹, הם אינם משתחררים.

སྒྲོ་གྲོས་ཆེན་པོ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིགས་ཅན་ནི་དེས་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་
པ་ལ་དེས་པར་འགྱུར་བའི་སྒྲོར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲོ་གྲོས་ཆེན་པོ་འདི་ལ་ལྟ་བུ་ངན་པ་ལས་བརྒྱུག་པའི་
ཕྱིར་བརྟོན་པར་བྱའོ་ཞེས་འགྱུར་དོ། །

הו מהמטי, אלו הנמצאים ברמת התובנה של דרך המאזינים סבורים שיוכלו להשתחרר על ידי משהו שבעצם אינו יכול לשחרר אותם. ולכן, מהמטי, יש לעשות מאמץ להפריך השקפות מוטעות אודות השחרור.

¹ מהמטי Mahamati הוא הבודהיסטוה שמנהל את הדיאלוג עם הבודהה בסוטרה המסע ללנקה. פירוש שמו "התודעה הגדולה".

དེ་ཉིད་གྱི་སྤྱིར་ལམ་གཞན་གྱིས་ཐར་བར་འགྱུར་བ་མིང་པས་ཐེག་པ་གཅིག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་བཙམ་ལྡན་
འདས་གྱིས་བཀའ་སླུལ་ཏེ། །

זוהי הסיבה לכך שהמבורך אמר: "יש רק דרך אחת. איננו יכולים להשתחרר בשום דרך אחרת."

ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་བསྟན་པ་ལས་ནི་གཞུག་པ་ལ་ལྷུ་མ་པོར་དགོངས་ནས་སྤྱུངས་སྤྱུང་
དབྱུང་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པར་ཟད་དོ།། འདི་ལྟར་འདི་དག་ནི་ཡུང་པོ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ཙམ་དུ་ཟད་
དེ།

בשעה שלימד את דרך המאזינים וכולי, הוא עשה זאת מתוך פרספקטיבה ארוכה יותר, כפי שמלמדים ילד צעיר, כדי להכניס את האנשים לתרגול, וזו בעצם הייתה הסיבה ללימוד על המצבורים וכולי.

བདག་མིང་པར་བསྐྱེམས་ནས་ཉན་ཐོས་གང་ཟག་བདག་མིང་པ་ལ་འཇུག་གོ། །

לאחר מכן הוא הציג את הרעיון של העדר טבע עצמי של האדם, כפי שזה מוצג במסורת המאזינים, כדי להביא אותם למדוט על העדר העצמי.

ཁམས་གསུམ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་དུ་བསྐྱེམས་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་སྤྲོ་བའི་སྤྱི་ལོ་གྱི་དོན་
བདག་མིང་པ་ལ་འཇུག་གོ། ། །

בשלב הבא הוא הציג לאנשים את הרעיון של העדר טבע עצמי של אובייקטים חיצוניים, ואת המדיטיציה על כך שכל שלושת העולמות הם אך ורק התודעה, כפי שזה מוצג במסורת של אלו הטוענים שהכול הוא תודעה.

ཚུལ་འདིས་ནི་གཉིས་སུ་མིང་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་བདག་མིང་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་པས་བདག་མིང་པ་
ཉིད་མཚོན་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །

בהמשך הוא הוביל לרעיון של אי-שניות של התודעה, ומכאן שהיא עצמה חסרת עצמיות, וכך הוביל אותם לשכון בצורה הגבוהה ביותר של העדר עצמיות.

རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤར་བཤད་པ་བཞིན་ནོ།
འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལུ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།

כפי שהסברנו קודם, ההבנה שכל הדברים הם רק תודעה אינה זהה להשגה של הכך, כפי שכבר נאמר בסוטרן הנשגבה הלימוד על אלו שעברו מעבר:

ཀྲི་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་གཞན་ཡང་ཁམས་གསུམ་ནི་སེམས་ཙམ་དུ་རྟོགས་ཏེ། སེམས་དེ་ཡང་མཐའ་དང་
དབྱུང་མེད་པར་རྟོགས་སོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ།

יתר על כן, הו בן המנצחים, לאחר שהבנת שכל שלושת העולמות הם רק תודעה, עליך גם להבין
שלתודעה עצמה אין קצוות ואין אמצע.

སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་མཐའ་གཉིས་དང་། གནས་པའི་མཚན་ཉིད་དབྱུང་མེད་པའི་
ཕྱིར་སེམས་མཐའ་དང་དབྱུང་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྷགས་པ་ནི་དེ་
ཁོ་ན་ལ་ལྷགས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

המשמעות של זה היא שלתודעה אין המציינים של שתי הקיצוניות של התחלה או סיום, ואין לה את המציין
האמצעי של שהייה, ולכן אין לתודעה קצוות או אמצע. וכך, אם תשכון בידע של חוסר שניות, הרי שבעצם גם
תשכון ב-כך.

שלבי המדיטציה 6

מקראה 2: מטוהר על ידי התפילה

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של מאסטר קמלשילה Bhavana-Krama, או: שלבי המדיטציה. עבודה זו ניתן למצוא בין חומרי ACIP, במסמך TD3915. הלקט שלפנינו נמצא בדף 36B.

ནལ་འགྲོར་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་ཅིས་རྣམ་པར་དག་ཅི་ན། སློན་ལམ་དག་གིས་རྣམ་པར་
སྐྱེས། །ཞེས་གསུངས་ཏེ།

כיצד משיגים היגים מצב זה, הטוהר לחלוטין, שעליו נאמר, "מטוהר על ידי התפילה"?

སླིང་རྗེ་ཚེན་པོས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་ལྟ་བར་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སློན་ལམ་བཏབ་
པ་གང་ཡིན་པའི་སློན་ལམ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕྱི་ཕྱིར་ཞིང་སླྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་བ་ལ་གོམས་པར་
བྱས་པས་གནས་སྐབས་དེ་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་ཏེ།

בשל חמלתם הגדולה, הבודדהיסטות נושאים תפילה להיות מסוגלים לפעול למען כל אינספור הברואים. מכוח תפילתם זו והתרגול של נתינה ושאר המעשים הטובים, מצב המדיטציה שלהם הופך להיות טוהר לחלוטין.

དེས་ཚེས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་ལྟ་བར་གོ་བསྐྱོབ་
ཅིང་འཁོར་བའི་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་གོས་པར་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་བར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །

ולמרות שהם מבינים לגמרי שאין לשום דבר שום מהות, הם אינם נגועים במחשבה השגויה שהם פטורים מלטפל בצרכיהם של כל המון היצורים או בצרות של גלגל הסבל, והם נשארים, עד לסיום הגלגל.

དེ་ལྟར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་ཞི་བ་ཡིན་ཞེ་ན། །ཡེ་ཤེས་དམ་པ་བདག་མེད་པར། །སྐྱེང་བ་མེད་
པས་མཐོང་བར་འགྱུར། །ཞེས་འདིར་རྒྱ་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། །

למה, אם כן, מתייחסים "ספונטני" ו"שלווה"? נאמר ש"החוכמה הגבוהה שאינה רואה שום עצמי וגם לא רואה שום מופע" היא הסיבה לאלו.

འདི་ལྟར་ནང་གི་ཤེས་བྱ་སྒྲིབ་རྣམས་ཀྱི་གཉིས་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་པ་དམ་པ་མཚོག་ཡིན་
 པར་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བདག་མེད་དོ། ། །དོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྣལ་འབྱོར་བས་གཉིས་
 མེད་པར་སྐྱེས་པ་མེད་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་དོ། །

פירושו של דבר שגם חוכמה קדושה ונשגבה זו של אי-שניות, שאלו הטוענים שכל דבר הוא אובייקט פנימי שואפים להשיגה,² היא חסרת כל עצמיות. היוגים רואים שגם היא חסרת כל טבע משל עצמה, בעזרת החוכמה שאינה רואה שום מופע – החוכמה של אי-שניות.

དེ་ཡན་ཆད་བཟླ་བར་བྱ་བ་མེད་པས་ན་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའོ། ། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྒྲུ་ཚོགས་ཐམས་
 ཅད་དང་བྲལ་བས་ཞི་བའོ། །

מכיוון שאין מה לבחון מעבר לזה, חוכמה זו היא ספונטנית. וכיוון שהם חופשיים מכל המון ההמשגות, זוהי שלוה.

གལ་ཏེ་ཇི་སྟེ་དེའི་ཆོ་གང་དེ་ལྟར་མཐོང་བའི་རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་སྲུ་ཡོད་ཅེ་ན། བདེན་ཏེ། དོན་
 དམ་པར་ན་བདག་ལ་སོགས་པ་རང་དབང་ཡོད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་གང་ཡང་མེད་དོ། ། །
 མཐོང་བ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །

ושמא תשאל: איפה הוא היוג בומן שהוא רואה דברים אלו? האמת היא שבאופן אולטימטיבי אין בכלל יוגי כזה שיש לו טבע עצמי וכולי, ושעומד בזכות עצמו. אין בכלל מה לראות.

כל מאמץ

התרגום הבא לקוח מהספר הגדול על השלבים שבדרך, Lam Rim Chenmo, מאת ג'ה צונגקפה. הטקסט הטיבטי נמצא במסמך של ACIP מס' S5392, והלקט שלפנינו לקוח מדף 223B. ביאור הכוונה האמיתית של הסותרות היא סותרה ידועה שבה לימד הבודהה את אסכולת רק תודעה. סוטר זה נמצאת בין חומרי ACIP במסמך KD0106.

འཕགས་པ་དགོངས་འགྲུལ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་ཕྱོགས་པ་དང་འདྲ་
 གྱུར་མངོན་པར་འདུ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་ཕྱོགས་པ་ནི་སྐྱོན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་
 པའི་བྱང་ཚུབ་ཏུ་ངས་མ་བསྟན་ཏོ། ། །ཞེས་སོ། །

כך נאמר בסוטר הנשגבה ביאור הכוונה האמיתית:

הבה ניקח אדם שתודעתו אינה מכוונת לפעול למען כל היצורים - מישוה שאינו ממוקד על עשיית כל מאמץ עבורם. מעולם לא לימדתי שאדם כזה יכול להשיג הארה מלאה ומושלמת שאין למעלה ממנה.

² "אלו הטוענים שכל דבר הוא אובייקט פנימי" – ביטוי זה מתייחס לתלמידי אסכולת רק תודעה.

השלמות השישית

התרגום הבא לקוח מהספר הגדול על השלבים שבדרך, Lam Rim Chenmo, מאת ג'ה צונגקפה. הטקסט הטיבטי נמצא במסמך של ACIP מס' S5392, והלקט שלפנינו לקוח מדף 366B-367A.

དེ་ལོ་ན་ཉིད་དེ་ཡང་པར་ཕྱིན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེར་ཕྱིན་གྱིས་ཏོགས་པ་ཡིན་གྱི། བསམ་གཏན་
ལ་སོགས་པས་ཏོགས་པར་མི་རྣམས་པས་བསམ་གཏན་ཙམ་ལ་ཤེར་ཕྱིན་དུ་མ་འབྱུང་པར་བྱས་ནས་
ཤེས་རབ་བསྐྱེད་དགོས་ཏེ།

מבין כל השלמויות, שלמות החוכמה היא היחידה שבעזרתה אנו משיגים את התובנה של הכך. לא ניתן לעשות זאת בעזרת שלמות המדיטציה או כל האחרות. לכן אנו חייבים לפתח חוכמה, ולא לטעות ולחשוב שהריכוז לכשעצמו הוא שלמות החוכמה.

དགོངས་འགྲེལ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་ཚེས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་
མཚེས་པ་ཉིད་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་གང་གིས་འཛིན་པ་ལགས། ལྷན་རས་གཟིགས་དབང་ལྷུག་ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པས་འཛིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །

כפי שנאמר ב-ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות:

"הו המבורך, באיזו שלמות משתמשים הבודהיסטות על מנת לתפוס שלשום אובייקט קיים לא יכול להיות שום טבע אמיתי?"
הו הריבון, אוולוקיטשוורה, הם משתמשים בשלמות החוכמה.

དེ་ལ་དགོངས་ནས་སྤར་བྱངས་པ་ལྟར་ཐེག་པ་ཚེན་པོ་ལ་དང་བ་བསྐྱོམ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
ཤེས་རབ་མི་གནས་ན་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་ཚེན་ལ་དད་པ་ཐེག་ཚེན་ལ་ཇི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ངེས་
པར་འབྱུང་བ་རང་མི་སྣོལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

כפי שהזכרתי קודם, בסוטרה על פיתוח האמונה בדרך הגדולה מופיע אותו הרעיון, כאשר נאמר שם:

מעולם לא אמרתי שאדם שאיננו שוהה בחוכמה יוכל להשתחרר, ואין זה משנה כמה אמונה יש לו בדרך הגדולה של הבודהיסטות, או כמה מאמץ הוא מנסה להשקיע בתרגולה.

שלבי המדיטציה 6

מקראה 3: יצירת הבהנות

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של מאסטר קמלשילה **Bhavana-Krama**, או: שלבי המדיטציה. עבודה זו ניתן למצוא בין חומרי ACIP, במסמך TD3915. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 37B - 36B.

דֵּי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה
 בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה
 בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה

אך גם אם כל זה נכון, באופן קונבנציונאלי, אובייקטים של צורה והשאר שנוצרו אך ורק מן התודעה, אכן מופיעים בפני התודעה. ולכן באופן קונבנציונאלי אנחנו יכולים להגיד שמשהו או אהרון ראו משהו שאותו הם השליכו, למרות שאין שם שום עצמי שקיים.

דֵּי־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה
 בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה

ובאותו האופן אנחנו יכולים להגיד שהחוכמה של אי-שניות שאין בה שום מופע ראתה משהו בשעה שהופיעה התפיסה של ריקות, בגלל שזה מה שאותה חוכמה של אי שניות משליכה אז.

חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן
 חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן־חֵי־לְהַמְּדֵי־חַיִּי־גִי־חֶוֶן

אמנם נכון שבאופן אולטימטיבי כל הדברים הם נעדרי מהות, אבל באופן כוזב אנו מקבלים שהתפיסות של היוגים והתפיסות של אנשים רגילים אינן נמצאות בסתירה, עם כל היותן שונות זו מזו.

דֵּי־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה
 בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה־בְּרִיָּה

אנו מוצאים שזה נאמר בחיבורים כמו הסוטרה הנשגבה הצגה של שתי האמיתות:

למרות שבאופן אולטימטיבי אין בכלל שום דברים, באופן קונבנציונאלי אנחנו עדיין צריכים לתרגל את הדרך, וכל השאר.

དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་དང་།
 སངས་རྒྱས་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཀྱང་ཅིས་དབྱེ། འདི་ལྟར་གང་ལ་
 ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་རྒྱ་མིད་པ་དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་མི་སྐྱེ་སྟེ། རི་བོང་གི་རྩ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ།།

אלמלא כך, כיצד היינו יכולים לעשות הבחנות בין המאזינים, הבודדות מכוה עצמם, הבודדה יסויות, הבודדות, אנשים רגילים, וכולי?
 דבר שאין לו סיבה במציאות הכוזבת כלל לא יכול להיווצר באופן כוזב – זה יהיה כמו קרני הארנב וכולי.

གང་ལ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེ་དོན་དམ་པར་བརྒྱན་པ་ཡིན་ཀྱང་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། རྒྱ་མ་དང་། གཟུགས་
 བརྒན་དང་། བྲག་ཅེས་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །

באופן אולטימטיבי, דבר שיש לו סיבה הוא שגוי, אך הוא בכל זאת נוצר – כמו אשליה, או השתקפות במראה, או הד, וכדומה.

རྒྱ་མ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཉིན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ཡང་དེ་དག་བརྟག་མི་བཟོད་པས་
 དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་ཏུ་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མ་ལྟ་བུ་ཁོ་
 མའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

באופן כוזב, אשליות והשאר נוצרים בהתהוות תלויה. אך מכיוון שאם נבחן אותן לא נוכל למצואן, באופן אולטימטיבי הם לא באמת דברים ממשיים. ולכן נאמר: "כל היצורים החיים הם דמויי אשליה".

དེ་ལ་འདི་ལྟར་ཉན་ཐོས་པ་དང་ལས་རྒྱ་མའི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བ་རྒྱ་མ་འབྱུང་རོ།
 །དེ་བཞིན་དུ་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་གྱི་ཚོགས་རྒྱ་མའི་དབང་གིས་རྣལ་
 འབྱོར་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མ་འབྱུང་བ་ཉིད་རོ། །

וכך, מכוח האשליה של הנגעים הרוחניים והקארמה, מופיעה האשליה של לידה של היצורים החיים. ובאותו האופן, מכוח האשליה של המכלולים של חסד ושל חוכמה מופיעה האשליה של החוכמה של היוגים.

དེ་སྐད་དུ། འཕགས་པ་ཤེས་རབ་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། རབ་འབྱོར་
 འདི་ལྟར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྤྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། ལ་ལ་ནི་ཉན་ཐོས་གྱི་སྤྲུལ་པ་འོ། ། ལ་ལ་
 ནི་རང་སངས་རྒྱས་གྱི་སྤྲུལ་པ་འོ། ། ལ་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་གྱི་སྤྲུལ་པ་འོ། ། ལ་ལ་ནི་དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྲུལ་པ་འོ། ། ལ་ལ་ནི་ཉན་ཐོས་པའི་སྤྲུལ་པ་འོ། ། ལ་ལ་ནི་ལས་གྱི་སྤྲུལ་པ་

འོ། །རབ་འབྱོར་རྣམས་གྲངས་འདིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱུལ་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་འབྱུང་དོ། །

רעיון זה מובע גם בסוטרה הנשגבה של שלמות החוכמה, שבה נאמר:

וכך אנו רואים, סובהוטי, שכל הדברים הם מופע קסמים של אשליה. יש מופעי אשליה של מאזינים, יש מופעי אשליה של בודהות מכוח עצמם, יש מופעי אשליה של בודהיסטויות, ויש מופעי אשליה של אלו שהלכו אל הכך; יש מופעי אשליה של נגעים רוחניים, ויש מופעי אשליה של קארמה. הו סובהוטי, כל הדברים שמנינו לעיל הם מופעים דמויי אשליה.

རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་དང་སོ་སེའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་བྱ་བ་གཞི་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་སྐྱུ་མ་མཁན་
བཞིན་དུ་སྐྱུ་མ་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་བདེན་པ་ཉིད་མངོན་པར་ཞེན་པ་མིད་དོ།
ཁོ་བོས་ན་དེ་དག་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞེས་བྱའོ། །

אלא שיש הבדל בין יוגים ואנשים רגילים.

בדומה לקוסם, היוגים אינם מאמינים שהאשליה קיימת באמת, כי הם מבינים לגמרי את מהותה. ולכן אנו קוראים להם יוגים.

གང་དག་གྱིས་པ་ལྟར་མོ་བུ་བཞིན་དུ་དེ་ལ་བདེན་པ་ཉིད་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དེ་དག་ནི་སྐྱེན་ཅི་ལོག་
ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་སྐྱེར་གྱིས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་འགལ་བ་མིད་དོ། །

בדומה לאנשים בקהל, אלו שהם ילדים מאמינים שהיא קיימת באמת. ובגלל האמונה העמוקה שלהם בשגיאה זו אנו קוראים להם ילדים. תפיסות אלו אינן סותרות זו את זו.

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྐད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྐྱུལ་ཏེ།
ཁོ་བོས་ན་སྐྱུ་མའི་མཁན་པོ་ཞིག །
སྐྱུལ་པ་ཐར་པར་བྱ་སྐྱེར་བཅོམ་
ཁོས་ནི་སྐྱེན་ས་དེ་ཤེས་པས།
སྐྱུལ་པ་དེ་ལ་ཆགས་པ་མིད།

כפי שנאמר בסוטרה הנשגבה תקציר מושלם של הדהרמה:

כמו הקוסם במופע הקסמים
המתאמץ לייצר את המקסם,
אך אינו נאחז במופע,
כי הוא מבין שזו אשליה -

།སྲིད་གསུམ་སྐྱེལ་པ་འབྲ་བར་ནི།
།རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཁས་པས་ཤེས།
།འགྲོ་བའི་ཆེད་དུ་གོ་བགོས་ཏེ།
།འགྲོ་བའི་ལྷན་སྐྱེས་ཤེས།
།ཞེས་གསུངས་སོ། །

כך גם אותם חכמים הנחושים
למצוא הארה שלמה:

למרות שהם יודעים היטב
שכל שלושת היקומים
הם כמו מופע אשליה,
הם עדיין עוטים את השריון
למען כל היצורים,
שאת מצבם הם היטב מבינים.
